

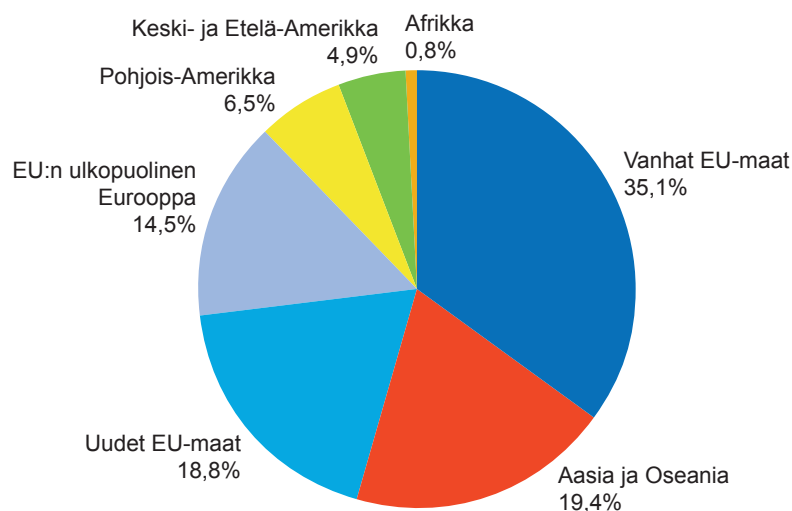

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Mitä tarkoitetaan vallan kolmijaolla, ja millä tavoin sitä toteutetaan Suomessa?
2. Sisäasiainministeriön laatiman *Maahanmuuton vuosikatsauksen 2010* mukaan vuonna 2000 Suomessa oli 91 000 ja vuoden 2010 lopussa liki 168 000 muun maan kansalaista.
 - a) Mitä eri syitä tähän ulkomaan kansalaisten määrän muutokseen on ollut? (3 p.)
 - b) Miten Suomen kansalaisuuden voi saada? (3 p.)
3. Mitkä tekijät vaikuttavat suomalaispankkien myöntämien asuntolainojen korkoihin?
4. Oheinen kuvio (julkaistu 9.6.2011) kertoo suomalaisyritysten tytäryhtiöiden henkilöstön sijoittumisen ulkomailla maaryhmittäin prosentteina vuonna 2009. ”Uusilla EU-mailla” tarkoitetaan Euroopan unioniin vuosina 2004 ja 2007 liittyneitä valtioita.

Miksi suomalaisyritykset investoivat ulkomaille, ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että niiden toiminta sijoittuu maailmalle kuvion osoittamalla tavalla?

Henkilöstö tytäryhtiöissä ulkomailla maaryhmittäin vuonna 2009

5. Janne ja Nina ovat hiljan teettäneet keittiöremontin. Uuden keittiön kalusteiden ja asennustöiden kokonaishinnaksi sovittiin keittiöfirman kanssa kirjallisesti 15 000 euroa. Lisäksi keittiöstä purettiin väliseinä, mikä aiheutti ylimääräisiä kustannuksia. Näistä kustannuksista ei sovittu mitään, vaan keittiöfirma lupasi palata asiaan urakan loputtua. Keittiö valmistui kuukauden myöhässä sovittusta aikataulusta. Janne ja Nina saivat sovitun summan lisäksi 6 000 euron laskun keittiöfirman alihankkijalta ylimääräisistä purku- ja muutostöistä.

Miten Jannen ja Ninan tulisi toimia, jos he katsovat tulleensa petetyiksi asiassa? Mitä keinoja kuluttajalla on omien oikeuksiensa turvaamiseksi?

6. Suomen lainsäädännössä yksi keskeinen periaate on, että säädökset suojelevat heikompaa osapuolta. Millä tavoin tämä periaate ilmenee työsuhdetta, kaupantekoa ja perhettä koskevissa säädöksissä?
7. Alla on kaksi dokumenttia, joissa pohditaan Euroopan mahdollista liittovaltiokehitystä.

”Hiilen ja teräksen tuotannon valvonta yhdistämällä varmistetaan välittömästi yhteinen perusta [Euroopan] taloudelliselle kehitykselle. Tämä merkitsee ensimmäistä askelta kohti Euroopan liittovaltiota – – Tämä ehdotus johtaa perustuotannon yhteisvalvontaan ja sellaisen uuden korkean viranomaiselimen perustamiseen, jonka päätökset sitovat Ranskaa, Saksaa ja muita mukaan liittyviä maita. Ehdotus merkitsee siis perustan luomista Euroopan liittovaltiolle, joka on pysyvän rauhan edellytys.”

Ote Ranskan ulkoministerin Robert Schumanin suunnitelmasta vuodelta 1950

”Jotkut [Euroopan] unionin perustajat ajattelivat, että Yhdysvallat saattaisi olla sille esikuvana. Mutta Amerikan koko historia on aivan toisenlainen kuin Euroopan. – – Haluan, että työskentelemme tiiviimmin niiden asioiden hyväksi, jotka voimme tehdä yhdessä paremmin kuin yksin. Eurooppa on vahvempi, kun teemme niin, onpa kyse kaupasta, puolustuksesta tai suhteistamme muuhun maailmaan. Mutta lähempi yhteistyö ei vaadi sitä, että valta keskitetään Brysseliin tai että päätöksenteosta vastaa pelkkä virkamieskoneisto. – – Tahdomme ilman muuta Euroopan, joka on yhtenäisempi ja jolla on tunne yhteisestä tehtävästä. Mutta on säilytettävä erilaiset perinteet, parlamentaariset rakenteet ja kansallisylpeys omasta maasta; ne ovat olleet Euroopan elinvoimaisuuden lähde kautta vuosisatojen.”

(käännös: YTL)

Ote Ison-Britannian pääministerin Margaret Thatcherin puheesta 1988

- a) Vertaile lainausten näkemyksiä Euroopan liittovaltiokehityksen hyödyistä ja haitoista. (3 p.)
 b) Mitä piirteitä unionin hallinnossa tänä päivänä voidaan pitää liittovaltioneomaisina (federalistisina)? (3 p.)

8. Millainen asema eduskunnalla on Euroopan unionia koskevien asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa?
- +9. Oheisessa taulukossa on lueteltu bruttokansantuotteeltaan suurimmat kansantaloudet vuonna 2009 sekä esitetty ennuste, mitkä ovat maailman suurimmat kansantaloudet vuonna 2050.

2009	2050
1. Yhdysvallat	1. Kiina
2. Kiina	2. Intia
3. Japani	3. Yhdysvallat
4. Intia	4. Brasilia
5. Saksa	5. Japani
6. Venäjä	6. Venäjä
7. Iso-Britannia	7. Meksiko
8. Ranska	8. Indonesia
9. Brasilia	9. Saksa
10. Italia	10. Iso-Britannia
11. Meksiko	11. Ranska
12. Espanja	12. Turkki

<www.guardian.co.uk/news/datablog/2011/jan/07/gdp-projections-china-us-uk-brazil, 7.1.2011>. Luettu 7.9.2011.

- a) Mitä keskeisiä muutoksia maailman suurimpien kansantalouksien luettelossa on ennusteen mukaan odotettavissa aikavälillä 2009–2050? (3 p.)
- b) Millaiset tekijät ja kehityssuunnat puoltavat ennusteen toteutumista, ja mitkä seikat saattavat puolestaan vaikuttaa siihen, että se ei toteudu? (6 p.)

- +10. Ohessa on Tilastokeskuksen tietoja vuoden 2011 eduskuntavaaleista. Luvut kertovat äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja vaaleissa valituiksi tulleiden jakauman prosentteina ikäryhmän, sukupuolen ja tulojen mukaan (valtionverotuksessa veronalaisten tulojen mukaan laskettuna).
- Miten eri ikäryhmät olivat yli- tai aliedustettuina eduskuntavaalien ehdokkaiden ja valituiksi tulleiden joukossa? (2 p.)
 - Minkälaiset syyt vaikuttavat siihen, että ehdokkaiden ja valituiksi tulleiden ikä-, sukupuoli- ja tulojakaumat ovat erilaiset kuin äänestäjäkunnassa yleensä? (3 p.)
 - Pohdi, millaisia vaikutuksia kansanedustajien sosiaalisella taustalla on päätöksenteon ja demokratian toteutumisen kannalta. (4 p.)

Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen ikärakenne (%)

	18–29	30–39	40–49	50–59	60–
Äänioikeutetut	18,5	14,7	16,7	17,8	32,3
Ehdokkaat	15,5	19,1	25,3	22,7	17,4
Valitut	5,0	19,5	33,0	28,5	14,0

Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut sukupuolen mukaan (%)

	Miehet	Naiset
Äänioikeutetut	48,4	51,6
Ehdokkaat	61,0	39,0
Valitut	57,5	42,5

Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut valtionveronalaisten tulojen mukaan (%)

	–9 707 euroa	9 708–17 016 euroa	17 017–25 995 euroa	25 996–36 333 euroa	36 334– euroa
Äänioikeutetut	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Ehdokkaat	16,0	12,6	12,4	16,4	42,6
Valitut	2,5	1,5	2,5	5,0	88,5